

ДРОБЯЗЯЎ БЫЦЬ НЕ МОЖА»

прафесійнага майстэрства. У 2024 годзе мы правялі V юбілейны Рэспубліканскі конкурс ProfSkills, пераможцы якога прымуць удзел у міжнародных стартах.

Дзе нарадзіўся, там і згадзіўся

— **Кваліфікаваныя кадры запатрабаваны не толькі на прамысловых прадпрыемствах, але і ў рэгіёнах у цэлым. Між тым у кожным абласным цэнтры ёсць свае, і вельмі моцныя, ВНУ. Аднак моладзь з правінцый, які і дзесяцігоддзі таму, адпраўляецца па веды і дыплом у сталічныя ўніверсітэты. Чаму так?**

— Пытанне сапраўды ёсць. Але мы яго вырашаем. З мінулага года, дзякуючы падтрымцы кіраўніка дзяржавы, пачалі праводзіць універсітэцкія алімпіяды, прычым толькі ў рэгіянальных універсітэтах. Па выніках такіх алімпіяд школьнікі фактычна ўжо ў сакавіку становяцца студэнтамі гэтых ВНУ. У 2024 годзе больш за 1000 навучэнцаў з рэгіёнаў сталі пераможцамі ўніверсітэцкіх алімпіяд. Чакаем, што роўна на столькі там павялічыцца і колькасць студэнтаў.

Мы зрабілі магчымым сярэбраным і залатым медалістам, а іх па прагнозах ва ўсіх абласцях набярэцца каля 4,5 тысячы, таксама без экзаменаў паступаць у любую рэгіянальную ВНУ. Гэтую навацыю выкарыстоўваем упершыню ў сёлетнюю ўступную кампанію і спадзяёмся, што абітурыенты застануцца ва ўніверсітэтах на сваёй малой радзіме, а затым там жа пачнуць працоўную дзейнасць.

Цалкам справядлівая заўвага, што абласныя ўніверсітэты — гэта ўстановы адукацыі з традыцыямі, імем і аўтарытэтам. Скажу больш: і забяспечанасць кадрамі, і матэрыяльна-тэхнічная база там не адрозніваюцца ад сталічных універсітэтаў. Паказальны факт: замежныя студэнты выбіраюць не толькі мінскія ВНУ, але і рэгіянальныя.

Нямногія ведаюць, што некаторыя рэгіянальныя ўніверсітэты маюць унікальную спецыялізацыю, якой няма больш ні ў адной ВНУ краіны. Напрыклад, Магілёўскі ўніверсітэт хімічных тэхналогій — адзіны ў Беларусі, які рыхтуе спецыялістаў для харчовай прамысловасці. Віцебскі тэхналагічны ўніверсітэт спецыялізуецца на падрыхтоўцы кадраў для лёгкай прамысловасці, такіх у краіне таксама больш няма. Віцебская ветэрынарная акадэмія, Полацкі ўніверсітэт, Горацкая сельскагаспадарчая акадэмія, Купалаўскі ўніверсітэт і іншыя — гэта ж сапраўдныя брэнд, са сваёй асобай, сваім гучным імем і найвышэйшым узроўнем выкладання.

3 малых пазногцяў

— **Вырашэнне якіх задач па павышэнні якасці работы дашкольных устаноў адукацыі вы лічыце першачарговымі?**

— Найбольш адчувальным аспектам для бацькоў сёння з'яўляецца даступнасць дашкольных устаноў. Мы працуем у гэтым кірунку. Так, зроблены інтэрактыўныя карты ўстаноў дашкольнай адукацыі па кожным раёне, якія штомесяц абнаўляюцца. На іх у рэжыме рэальнага часу можна бачыць колькасць месцаў у дзіцячых садках. Можна выбраць установу дашкольнай адукацыі паблізу з домам або работай, недалёка ад месца, дзе пражываюць бабулі-дзядулі, і гэтак далей. Сёлета плануем скончыць пераход у электронную форму дзвюх адміністрацыйных працэдур — пастаноўкі на ўлік ва ўстанову дашкольнай адукацыі і выдачы накіравання. І ў тым, і ў іншым выпадку не трэба будзе ісці ні ў раённы аддзел адукацыі, ні ў райвыканкам, для таго каб стаць у чаргу ці атрымаць накіраванні. Гэта можна будзе зрабіць нават з мабільнага тэлефона ў любы зручны для аднаго з бацькоў час.

Што датычыцца самога адукацыйнага працэсу, то Праграма развіцця ўстаноў дашкольнай адукацыі, прынятая на 2024—2025 гады, прадугледжвае павышэнне кваліфікацыі выхаватэляў і прыняцце новых адукацыйных праграм па рэалізацыі больш сур'ёзных выхаваўчых, патрыятычных, грамадзянскіх функцый. Ужо нікога не здзівіш тым, што сёння ва ўстановах дашкольнай адукацыі вывучаюць дзяржаўныя сімвалы, іх значэнне, а дзеткі спяваюць гімн. І гэта правільна: грамадзяне Беларусі з самага малага ўзросту павінны ганарыцца краінай, дзе нарадзіліся, дзе жывуць.

Здаровыя дзеці — здаровая нацыя

— **Эксперымента па навацыі ў арганізацыі школьнага харчавання абмяркоўваўся ледзь не больш за іншыя. Але затое сёння з поўнай упэўненасцю можна сказаць: настаўнікі, бацькі і, самае галоўнае, дзеці прынялі навацыі «на ўра».**

— Быць можа, гэтая тэма нават набіла камусьці аскаміну, але, як кажуць у народзе, аўчынка аказалася вартай вычынкі. У пілотным праекце бралі ўдзел усяго 23 школы з розных рэгіёнаў Беларусі. Да канца 2024 навучальнага года ўжо больш за 70 працэнтаў школ краіны перайшлі на новы прынцып арганізацыі школьнага харчавання. З 1 верасня ахоп будзе стапрацэнтны.

Вынік сапраўды добры. Дзеці сталі лепш есці. У нас больш за 65 працэнтаў школьнікаў харчуюцца

за кошт сродкаў бюджэту. Гэта вялізныя грошы. Але і такі ж вялізны клопат аб малядым пакаленні. Цяпер мы дасягнулі таго балансу, калі дзеці сыты і задаволены, а ўкладзеныя ў іх харчаванне бюджэтныя рублі выкарыстоўваюцца эфектыўна.

Паспяхова рэалізацыя эксперымента фарміравалася з трох складнікаў. Першае — гэта тое, што га-туем. Тэхналагічныя карты кардынальна змяніліся, быў распрацаваны прынцыпова новы іх зборнік. Пры правядзенні апрабацыі страў наладзілі зваротную сувязь з вучнямі і іх бацькамі. Нешта спадабалася, нешта — не. У выніку ў школьнае меню ўвайшлі менавіта тыя стравы, якія атрымалі станоўчую ацэнку.

Другі складнік — аснашчэнасць харчаблокаў. Мы цудоўна разумеем: каб прыгатаваць і накарміць 1,5—2 тысячы школьнікаў штодзень, — а ў цэлым у Беларусі штодзень харчуецца 1 мільён дзяцей, — патрэбны адпаведныя магутнасці і сучаснае тэхналагічнае абсталяванне. Паракан-вектматы, міксеры, фрос-тары, дэфростары — усё гэта сёння ёсць у школьных харчаблоках. А цяпер мы фактычна заканчваем аснашчэнне іх пасудамыечнымі машынамі.

Наступны складнік — кваліфікацыя кухараў. Усе яны ў свой час прайшлі кваліфікацыю і сёння маюць неабходны чацвёрты разрад.

Міжнароднае супрацоўніцтва

— **Раскажыце аб міжнародных кантактах міністэрства. Як яны змяніліся ва ўмовах санкцый? Скарацілася супрацоўніцтва ці, наадварот, павялічылася, але ўжо па іншых напрамках і што гэта дае айчынным сферы адукацыі?**

— Працягваем сур'ёзнае супрацоўніцтва з краінамі Садружнасці. Нядаўна адбылося пасяджэнне сумеснай калегіі профільных міністэрстваў Расійскай Федэрацыі і Беларусі. Спектр пытанняў, якія былі там разгледжаны, выйшаў за рамкі парадку дня. У нас шмат агульных тэм, а ўзровень узаемадзеяння з расійскімі калегамі дасягнуў той фазы, калі мы не проста размаўляем на адной мове, глядзім у адным напрамку. Мы чытаем адно аднаго без слоў. Што датычыцца важных дамоўленасцяў, то цяпер адпрацоўваем механізм перадачы нашых навучальных дапаможнікаў па прыродазнаўчана-вуковым блоку, школьных падручнікаў і падручнікаў з каледжаў — Расіі для таго, каб на іх аснове там зрабілі сваю лінейку нацыянальных навучальных дапаможнікаў. Для нас гэта высокая ступень даверу: расійскія калегі будуць браць нашы дапаможнікі ў якасці прыкладу або асновы для складання сваіх. Мы дасягнулі таксама сур'ёзных дамоўленасцяў у

развіцці інклюзіўнай адукацыі. Тут наадварот — у нас ёсць сур'ёзная цікавасць да тых напрацовак, якія маюцца ў расійскіх калег: гэта і сур'ёзная навуковая школа, і добрае метадычнае забеспячэнне, а галоўнае — расіяне гатовы не проста цалкам аддаваць свае распрацоўкі, але суправаджаць іх укараненне. Для нас гэта мае значэнне — суправаджэнне спецыялістаў значна паскорыць час не толькі асэнсавання гэтых распрацовак, але і выкарыстання іх у рэальным жыцці.

Асацыяцыя школ Беларусі і Расіі — яшчэ адзін важны інструмент супрацоўніцтва. Педагагі брацкіх краін на пастаяннай аснове абменьваюцца вопытам, настаўнікі праводзяць тэлемасты, ідзе абмен дэлегацыямі, прычым не толькі ў галіне адукацыйнай, але і выхаваўчай. У асацыяцыю ўжо ўваходзіць больш за 500 школ, але тэмп росту такі, што, я думаю, у далейшым колькасць устаноў адукацыі гэтай арганізацыі павялічыцца кратна.

Увесну адбыўся вялікі візіт дэлегацыі Міністэрства адукацыі ва Узбекістан. Там таксама дасягнута шмат дамоўленасцяў. Напрыклад, выйшлі на цікавы праект — падрыхтоўку кадраў для ўстаноў дашкольнай адукацыі Узбекістана — і рыхтуем адкрыць там сумесны факультэт, дзе беларускія выкладчыкі будуць рыхтаваць узбекскіх выхаватэляў. Другі сур'ёзны напрамак — гэта падрыхтоўка кадраў рабочых спецыяльнасцяў. Мы фактычна падключам плануюць стварыць ва Узбекістане цэнтр аперацыйнай падрыхтоўкі, цэнтры кампетэнцыі, якія будуць рыхтаваць высокакласных спецыялістаў для прамысловасці краіны.

Мы плануем таксама ўдзел у форуме міністраў адукацыі краін БРІКС. І ўжо сёння ў якасці запрошаных членаў прымаем удзел у рабоце міністраў адукацыі краін ШАС. Спадзяёмся пры падтрымцы Расійскай Федэрацыі і Кітайскай Народнай Рэспублікі стаць не проста актыўнымі ўдзельнікамі адукацыйнага працэсу краін Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва, але і прыняць у сябе чарговае пасяджэнне кіраўнікоў адукацыйных ведамстваў.

Дынамічна развіваецца і афрыканскі вектар. Сёння ўжо відавочна, як расце колькасць студэнтаў з гэтага кантынента, якія вучацца ў нас у краіне. Зімбабвэ, Экватарыяльная Гвінея і іншыя... Калі казаць аб геаграфіі супрацоўніцтва, то яна пастаянна пашыраецца, і сёння гэта ўжо больш за 100 краін свету. У нас навуцаецца больш чым 30 тысяч замежных студэнтаў. І ёсць куды расці. Але гэта не самамэта. У аснову мы ўсё ж павінны ставіць якасць падрыхтоўкі нашых студэнтаў для эканомікі Беларусі.

Алена ВІНАГРАДАВА.

ПОГЛЯД У ЗАЎТРА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Рашэнні, што дэманструюцца на форуме «ТІБА», ствараюць імідж Беларусі як ІТ-краіны, — падкрэсліў на ўрачыстай цырымоніі адкрыцця міжнароднага форуму па інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогіях «ТІБА-2024» прэм'ер-міністр Раман ГАЛОЎЧАНКА.

«ТІБА» — найбольш значная падзея ў сферы ІКТ Беларусі, магчымасць аналізу міжнароднага вопыту, стану і перспектывы лічбавага развіцця, абмеркавання сучасных тэндэнцый развіцця ІТ-сферы. Сярод яго ўдзельнікаў — органы дзяржаўнага кіравання, міжнародныя арганізацыі і дыпламатычныя місіі, замежныя афіцыйныя дэлегацыі, прафесійныя і бізнес-асацыяцыі, навукова-даследчыя і адукацыйныя ўстановы, дзяржаўныя і прыватныя кампаніі. У гэтым годзе, як і ў папярэднія, у «ТІБА» прымаюць удзел буйныя вытворцы тэлекамунікацыйнага абсталявання, апаратных сродкаў і праграмнага забеспячэння, кампаніі-аператары мабільнай і фіксаванай сувязі, распрацоўшчыкі і пастаўшчыкі высокатэхналагічных прадуктаў, сістэм бяспекі, інтэлектуальных рашэнняў і сэрвісаў. Менавіта ім трэба вырашаць надзённыя задачы ў сферы «высокіх тэхналогій».

Сярод такіх задач Раман Галоўчанка назваў неабходнасць па максімуме перавесці ўзаемадзеянне дзяржавы, грамадзян і бізнесу ў лічбавы фармат.

Многае ў гэтым кірунку ўжо зроблена.

— Мы алічбавалі разлік падаткаў грамадзян, мытныя і падатковыя дэкларацыі, цалкам перавялі ў электронны від збор статыстычнай інфармацыі, у тым ліку ў працоўнай сферы — улік даходаў, працоўнага стажу, пенсій, — падкрэсліў Раман Галоўчанка. — Беларусь першай сярод краін СНД правяла перапіс насельніцтва ў электронным фармаце. У «лічбе» кантралююцца кошты ў будаўніцтве, цэны імпортных тавараў. Створаныя сістэмы дазваляюць ацэньваць усе стадыі росту цаны на тавар, прадказваць сезонныя ваганні, узнікненне лішку або недахопу пэўных тавараў і з'яўляюцца незалежным інструментам у працэсе рэгулявання надзённых пытанняў цэнаўтварэння.

У рамках дзяржпраграмы «Лічбавае развіццё Беларусі» ўкаранёна адзіная сістэма ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб, адзіны рэестр ліцэнзій, інфармацыйная сістэма «Вітрына лічбавых праектаў» і іншыя рашэнні. Для зручнасці прадстаўлення насельніцтву дзяржаўных паслуг распрацаваны мабільны дадатак, які дае магчымасць выкарыстоўваць ідэнтыфікацыю карыстальніка з дапамогай ID-карты, сказаў Раман Галоўчанка.

Адзін з самых «прасунутых» у сферы ІТ — фінансава-крэдытны сектар нашай краіны, звярнуў увагу прэм'ер-міністр:

— Развіваюцца бескантактныя тэхналогіі і плацежныя сэрвісы. Кожны банк аказвае паслугі мабільнага і інтэрнэт-банкінгу. Створана сістэма аплаты праезду па QR-кодзе. Больш за 85 % юрыдычных і каля 70 % фізічных асоб узаемадзеючы з банкаўскімі ўстановамі ў рэжыме анлайн. У рамках замяшчэння замежных сэрвісаў працягваецца развіццё айчынных рашэнняў бескантактнай аплаты (гэта «Белкарт Раў» і «Оплати»). Істотна вырасла і доля безнаўных разлікаў у рознічным тавараабароце. Калі ў 2019 годзе яна складала крыху менш за 45 %, то па выніках першага квартала бягучага года ўжо амаль 60 %. Перспектыўным напрамкам развіцця электронных форм безнаўных разлікаў з'яўляецца лічбавы рубель. Нацыянальным банкам распрацавана і зацверджана канцэпцыя беларускага лічбавага рубля, вядзецца распрацоўка платфармы на адкрытым блокчэйне. Гэта робіцца ўжо сёння. Мы бачым вялікую цікавасць да розных лічбавых сэрвісаў, паколькі зручна ўзаемадзеючы з дзяржавай не выходзячы з дому і атрымліваючы імгненны вынік.

У ліку найбольш прыярытэтных задач Раман Галоўчанка назваў будаўніцтва сеткі 5G з прынцыпова новай архітэктурай бесправаднага шырокапапаласнага доступу, што дасць магчымасць укараніць найноўшыя сусветныя тэхналогіі ў розных галінах эканомікі і сацыяльнай сферы; стварэнне платфармы «Разумны горад» для прадстаўлення насельніцтву шырокага набору лічбавых сэрвісаў з мэтай забеспячэння камфортнага асяроддзя пражывання (на першым этапе — у 17 гарадах краіны), а таксама перавод больш за 400 адміністрацыйных працэдур у электронны выгляд. Напрыклад, плануецца перавесці ў лічбавы фармат працэсы рэгістрацыі аўтамабільнага транспарту, атрымання вадзіцельскага пасведчання, найму або арэнды жылля і г. д.

У гэтым годзе «ТІБА» прадугледжвае вельмі насычаную праграму. Нават калі вы ніяк не звязаны са сферай высокіх тэхналогій, пабываць на выставе «лічбавых дасягненняў» будзе цікава і карысна. Як заўсёды, праходзіць «ТІБА-2024» на пляцоўцы культурна-спартыўнага комплексу «Мінск-Арэна» і прадоўжыцца да 8 чэрвеня.

Аляксандра АНЦЭЛЕВІЧ.
Фота Віктара ІВАНЧЫКАВА.

